

Lagutskottets yttrande

1978/79:1 y

över propositionen 1978/79:28 med förslag till lag om betalningssäk-
ring för skatter, tullar och avgifter, m. m.

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har berett lagutskottet tillfälle att yttra sig över propo-
sitionen 1978/79:28 med förslag till lag om betalningssäkring för skatter, tullar
och avgifter, m. m. jämte eventuella motioner.

Propositionen har ej föranlett några motioner.

Lagutskottet får anföra följande.

I propositionen föreslås lagstiftning om processuella säkerhetsåtgärder,
som avses gälla för i stort sett samtliga skatter, tullar och avgifter.
Lagstiftningen innefattar två nya lagar, en lag om betalningssäkring för
skatter, tullar och avgifter och en lag om säkerhet för skattefordringar m. m. I
anslutning här till föreslås ändringar i andra författningar inom i huvudsak
civil- och utökningsrätten. Syftet med den föreslagna nya säkerhetsåtgärden
betalningssäkring är att tillfälligt trygga det allmännas fordringsanspråk, när
det föreligger påtaglig risk att gäldenären inte kommer att betala fordringen.
Beslut om betalningssäkring skall meddelas av länsskatterätten och verk-
ställas av kronofogdemyndigheten. För verkställigheten skall i princip gälla
samma regler som för utmätning. Verkställt beslut om betalningssäkring
skall innebära att gäldenären inte får överlåta den egendom som tagits i
anspråk genom betalningssäkring eller eljest förfoga häröver till skada för det
allmänna. Vidare skall verkställigheten medföra att förmånsrätt uppkommer
i den egendom som har tagits i anspråk. Förmånsrätten skall få göras gällande
vid efterföljande utmätning eller i gäldenärens konkurs.

Utskottet vill till en början peka på att det sedan länge bedrivits ett
omfattande reformarbete inom exekutionsrättens område. Lagberedningen
lade sålunda år 1973 fram förslag till en ny utökningsbalk (SOU 1973:22).
Regeringen har i mars 1978 på förslag av chefen för justitiedepartementet
beslutat inhämta lagrådets yttrande över ett förslag till utökningsbalk. Det
remitterade förslaget, som bygger på lagberedningens förslag, innehåller bl. a.
bestämmelser om ett nytt kvarstadsinstitut som i fråga om rättsverkningar
delvis avviker från gällande regler om säkerhetsåtgärder. Enligt förslaget skall
bl. a. gälla att svaranden inte får överlåta kvarstadsbelagd egendom eller till
skada för sökanden förfoga över den på annat sätt om inte kronofogdemyn-
digheten efter hörande av sökanden medger det av särskilda skäl. Kvarstaden
skall emellertid inte utgöra något hinder mot utmätning eller kvarstad för
annan fordran. Finns annan egendom att tillgå skall denna dock tas i anspråk i
första hand, om inte den fordran för vilken utmätning eller kvarstad söks är

förenad med särskild förmånsrätt i den kvarstadsbelagda egendomen. Utmäts egendom som har belagts med kvarstad för annan fordran som inte är förenad med särskild förmånsrätt i egendomen skall denna anses samtidigt utmätt för kvarstadsborgenärens fordran.

Chefen för budgetdepartementet anför i propositionen 1978/79:28 (s. 123) att det i den nya utsökningsbalken föreslagna kvarstadsinstitutet, om det blev tillämpligt på skattefordringar, enligt hans mening inte skulle medföra att skyddet för en skattefordran i tillräcklig mån förstärktes gentemot enskild utmätningsborgenärs oprioriterade fordran under den tid då skattefordringen ännu inte är indrivningsbar. Enligt departementschefen måste man i de sammanhang där betalningssäkring aktualiseras räkna med förekomsten av konstruerade civila fordringar för vilka utmätning söks. Förslår inte gäldenärens egendom till att täcka båda fordringarna åsamkas, anför departementschefen vidare, det allmänna förluster vid indrivningen. Mot den bakgrunden är det enligt hans mening nödvändigt att betalningssäkringen utrustas med samma förmånsrätt som gäller vid utmätning.

I lagrådsremissen med förslag till utsökningsbalk erinrar chefen för justitiedepartementet om förslaget till betalningssäkringslag som vid tiden för remissbeslutet övervägdes i budgetdepartementet. Han anför att förslaget om det genomförs bör beaktas vid utformningen av utsökningsbalkens regler om kvarstad. Bl. a. bör det enligt departementschefen tillses att kvarstadsborgenären inte kommer i sämre ställning än om utmätning hade ägt rum för det allmännas fordran. Förslaget till utsökningsbalk beräknas bli förelagt riksdagen tidigast under våren 1979.

Enligt lagutskottets mening är det som chefen för budgetdepartementet också anför angeläget att skapa ett verkningsfullt institut som dels hindrar gäldenären från att vidta olika åtgärder med sin egendom i avsikt att göra sig egendomslös, dels förstärker skyddet för det allmännas fordringar gentemot gäldenärens civila fordringar under den tid då den offentligrättsliga fordringen ännu inte är indrivningsbar.

Förslaget om förmånsrätt på grund av verkställd betalningssäkring innebär bl. a. att enskild borgenär, som har fått kvarstad eller skingringsförbud för sin fordran, kommer att få ett sämre skydd för fordringen än f. n. En utveckling i samma riktning mot en försämrad ställning för enskilda borgenärer kommer att äga rum om riksdagen bifaller den nyligen framlagda propositionen 1978/79:40 med förslag till lag om bötesverkställighet m. m. (jfr prop. 1976/77:104, LU 1976/77:2 y och JuU 1977/78:25). Den angivna effekten av den nu aktuella lagstiftningen kan synas betänklig men får enligt utskottets mening accepteras med hänsyn till det allmänna intresset av att förbättra uppbörden och indrivningen av skatter och andra avgifter till det allmänna. Utskottet förutsätter beträffande lagstiftningens inverkan på enskilda borgenärs intresse att frågorna härom, såsom förutskickats i lagrådsremissen rörande ny utsökningsbalk, kommer att särskilt beaktas under det fortsatta arbetet med denna balk.

Propositionen i övrigt föranleder från de synpunkter som utskottet har att beakta inga särskilda uttalanden.

Stockholm den 30 november 1978

På lagutskottets vägnar

IVAN SVANSTRÖM

Närvarande: Ivan Svanström (c), Lennart Andersson (s), Inger Lindquist (m), Martin Olsson (c)*, Elvy Nilsson (s), Arne Andersson i Gamleby (s)*, Sonja Fredgardh (c), Åke Gillström (s), Ingemar Konradsson (s), Marianne Karlsson (c), Anne-Marie Gustafsson (c), Bengt Silfverstrand (s), Joakim Ollén (m)*, Birgitta Johansson (s) och Margot Håkansson (fp)*.

* Ej närvarande vid yttrandets justering.

